

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 26. јун 2014. године

Предмет бр. 214/09

Радмила МАРКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 26. јуна 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 6. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 23. децембра 2009. и 16. марта 2011. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Није добијен никакав одговор.

3. Дана 29. децембра 2011. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. Дана 3. фебруара 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 11. маја 2012. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
5. Дана 15. маја 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалби, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
6. Дана 19. марта 2014. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалби, заједно са релевантном документацијом.
7. Дана 2. јуна 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање списа у вези са предметом може сматрати коначним. Дана 6. јуна 2014. године, УНМИК је доставио свој одговор.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

8. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
9. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
10. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је

¹Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

²Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhcr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.

11. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
12. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
13. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од октобра 2012. године 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
14. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
15. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем

извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.

16. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.
17. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
18. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
19. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали споразум о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних

предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за убиство г. Радосава Марковића

20. Жалилац је кћерка г. Радосава Марковића.
21. Жалилац наводи да је 18. јуна 1999. године г. Радосав Марковић упуцан и убијен од стране неименованих особа испред свог дома у Пећи. Жалилац такође наводи да је г. Марковић првобитно био сахрањен без знања породице на гробљу у Пећи. Касније, 13. августа 2003. године, његови посмртни остаци предати су породици и поново су сахрањени у Аранђеловцу, у ужој Србији.
22. Име г. Радосава Марковића налази се у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЈСМ³. У ставци која се тиче г. Радосава Марковића у бази података на мрежи коју води МКНЛ⁴ наведен је 23. јун 1999. године као пријављени датум нестанка, а у другим релевантним деловима стоји: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом несталом лицу надлежној институцији 19. априла 2004. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“.

В. Истрага

а) Достављање релевантних списа

23. Дана 19. марта 2014. године, УНМИК је доставио Комисији документа која су се претходно налазила код КНЈСМ-а, ЈНЛ-а и ЕУЛЕКС-а. Дана 6. јуна 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да су објављени сви списи које је УНМИК поседовао.
24. Што се тиче објављивања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

б) Проналажење и предаја посмртних остатака жртве

25. Према наводима у КНЈСМ-овом спису који је доставио СПГС, дана 24. јуна 1999. године, особа Ј. С. је сахранила посмртне остатке г. Радосава Марковића на православном гробљу у Пећи, уз помоћ италијанског КФОР-а и двојице православних свештеника. Међутим, његова породица, која је побегла из безбедносних разлога, није била обавештена о сахрани нити о гробном месту.

³База података КНЈСМ-а није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим случајем 28. маја 2014. године.

⁴База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 28. маја 2014).

26. КНЛСМ-ов спис садржи Образац о анте-мортем идентификацији жртве, датиран на 28. октобар 2002. године, са бр. предметног списка 2002-000678. Поред личних података и анте-мортем описа г. Радосава Марковића, у њему се налазе име, адреса и број телефона његове удовице и његовог сина. Његова удовица је УНМИК-овом ЈНЛ-у такође доставила чињеничне податке који се тичу његовог убиства. У документу стоји: „Албанци су редовно претили породици Марковић путем телефона да напусте Пећ. Међутим, они су остали, али су 24. јуна 1999. године одлучили да напусте стан који се налазио у улици Немањина бр. 7/21, улаз Ц. Супруга је успела да побегне у кућу суседа, преко пута улице, а Радосав Марковић је остао да закључа врата. Упуцан је на улици ... суседи су чули пуцњаву и, након што је КФОР стигао на место дешавања, препознали су Радосава Марковића“.
27. КНЛСМ-ов спис садржи ЈНЛ-ову „Процену гробног места“, датирану на 10. фебруар 2003. године, са бројем списка 0373/ИНВ/02 и унакрсном референцом на спис бр. 2002-000678, у којој је дат сажетак ЈНЛ-ове истраге спроведене са циљем да се пронађу посмртни остаци г. Радосава Марковића. У Процени стоји да је, 24. јуна 2002. године, сведок Б. Ј. дала изјаву службенику ЈНЛ-а у Београду да је њен син сахрањен на православном гробљу у Пећи, заједно са још две особе од којих је једна г. Радосав Марковић. Путем своје истраге, ЈНЛ је пронашао особу Ј. С, која је изјавила да је 24. јуна 1999. године, уз помоћ италијанског КФОР-а, он сахранио посмртне остатке г. Радосава Марковића и друге две особе на православном гробљу у Пећи. Дана 5. новембра 2002. године, службеници ЈНЛ-а отишли су са Ј. С. на дотично место на православном гробљу. У Процени је наведено тачно место гробова, заједно са фотографијама, и под насловом „Закључак“ стоји „Породице [Ј] и МАРКОВИЋ траже тела својих сродника. Гроб је пронађен на гробљу. Прикупљени су анте-мортем подаци у погледу тих особа. Захтева се ексхумација. У погледу података прикупљених током истраге, ЦЈКИ би могао да настави са истрагом овог случаја. Прикупио сам трагове о застрашивању над Марковићем које је вршила ова особа која се вероватно зове [Л. Х.], а која је била сусед. Стан МАРКОВИЋА налазио се у Немањиној улици бр. 7/21, улаз Ц, у Пећи...“
28. У прилогу Процене гробног места налазио се одређен број докумената у додатку, укључујући копију претећег писма које је наводно било упућено мајци жалиоца и које је изгледа било предато ЈНЛ-у. Додатак такође садржи превод писма на енглески, који гласи:
- „Вратите намештај који сте украли заједно са својим пријатељима; у супротном, биће веома лоше по вас. Нико није могао да украде намештај без вашег знања. Добро размислите где је [С.]-ов и мој намештај и вратите га у року од 5 дана уколико не желите да вам се деси нешто лоше. Довели сте те људе у наше станове и били сте одговорни за њега. Ако не вратите намештај, коштаће вас пуно (живот ће вам бити у опасности), а ако вратите намештај, остаћемо пријатељи као и раније. [Л. Х.]“
29. Следећа два релевантна документа била су спојена са Проценом гробног места: преводи писане изјаве на енглески језик, датиране на 5. август 1999. године, коју је дала мајка жалиоца у Београду, у којој се наводи да је г. Радосав Марковић убијен 23. јуна 1999. године; и документ означен као „Уверење“, потписан од стране [М. К.] у Пећи и датиран на 10. април 2000. године, у коме се наводи: „Потврђујемо да је [г.

Радосав Марковић]...убијен у Пећи од стране албанског терористе, у свом стану, и да је сахрањен 24. јуна на гробљу у Пећи. Сахрану су обавили свештеници [М. К. и Р. Н.]. Ово уверење се издаје како би се регулисало питање пензије и као доказ о смрти“. Из списка није јасно коме или којој институцији је достављен било који од ових докумената пре него што их је преузео ЈНЛ.

30. Према наводима из КНЛСМ-овог списка, ексхумацију посмртних остатака г. Радосава Марковића извршило је особље КНЛСМ-а 13. маја 2003. године са гробног места у Пећи, како је назначено у горенаведеној Процини гробног места. КНЛСМ-ов спис садржи Извештај о обдукцији у коме се наводи да је обдукција посмртних остатака г. Радосава Марковића обављена 31. јула 2003. године и да је наведен узрок смрти „повреде главе изазване ватреним оружјем“. КНСЛМ-ов спис такође садржи Уверење о идентификацији, у коме се потврђује да посмртни остаци припадају г. Радосаву Марковићу, и смртвоницу у којој је наведен узрок смрти „повреде главе изазване ватреним оружјем“.

31. Дана 11. септембра 2003. године, ЈНЛ је затворио предмет.

с) Истрага у вези са починиоцем/починиоцима

32. Спис који је доставио УНМИК садржи штампани извод из ЈИРЗ-овог „Извештаја о случају“, датираног на 30. август 2005. године, који садржи минимум сажетих информација везаних за убиство г. Радосава Марковића. У њему је такође наведена његова супруга, жалиочева мајка, као особа која је пријавила случај.

33. Такође, спис садржи ЈИРЗ-ов „Извештај о анализи случаја“, датиран на 6. октобар 2007. године, са бр. списка 2005/00142. У документу су наведени неки подаци у погледу г. Радосава Марковића и наведен је 23. јун 1999. године као датум његове смрти. Под насловом документа „Идентификација осумњичених“ стоји „Нема“. Под насловом документа „Број познатих сведока“ стоји „1“. Под насловом документа „Број изјава сведока“ стоји „0“. Под насловом документа „Сажетак злочина“ стоји: „Жртва је изашла из свог стана током вечери како би потражила помоћ од КФОР-а и, док је била напољу, неидентификована група Албанаца наишла је и почела да пуца на њега што је узроковало његову смрт; његова супруга је очигледно била присутна током инцидента“. Под насловом документа „Препоруке/мишљења истражитеља“ наводи се: „...Постоји сведок убиства кога треба испитати како би потврдио да ли се могу идентификовати осумњичени. Уколико нема осумњичених који се могу идентификовати, спис би требало да се затвори, осим у случају да се сазнају додатне информације и док се оне не сазнају“.

34. Последњи документ у истражном спису јесте примерак захтева, без назначеног датума, који је жалилац упутила Међународном тужиоцу Окружног јавног тужилаштва у Пећи за подизање кривичне тужбе против неидентификованих починилаца који су убили г. Радосава Марковића. Из списка није јасно да ли је овај захтев поднет Окружном јавном тужилаштву у Пећи.

III. ЖАЛБА

35. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи убиство г. Радосава Марковића. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

36. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
37. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног аспекта), Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
38. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.
39. Комисија такође напомиње да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је

горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалиоци жале на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.

40. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусте који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 38). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
41. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

42. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права у вези са изостанком адекватне кривичне истраге убиства г. Радосава Марковића.
43. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу убиства г. Радосава Марковића, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети § 10 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЉП.
44. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза проистиче из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП-а спровођења ефикасне истраге, у случају када смрт настане под околностима које се не приписују државним агентима. Он тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП. Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.
45. СПГС додаје да је јуна 1999. године, када је он убијен, „безбедносна ситуација на Косову након сукоба била напета. КФОР је још увек радио на развоју снаге довољне за

одржавање јавне безбедности и реда и мира, и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.

46. СПГС сматра да је таква обавеза двострука, укључујући обавезу да се истрагом утврди судбина и/или локација умрле особе и обавезу спровођења истраге којом ће моћи да се утврди да ли је смрт проузрокована незаконито, а која ће, такође, довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталога лица.
47. СПГС тврди да у својој судској пракси по питању члана 2, Европски суд за људска права наводи да треба узети у обзир потешкоће настале након сукоба и проблеме који су ограничавали истражне органе у истрази оваквих случајева. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.

48. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са ситуацијом сличном оној у Босни. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
49. СПГС објашњава да је у јуну 2002. године УНМИК формирао КНЈСМ, који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покаже да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ извршили обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЈСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ при полицији УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација. СПГС наводи да је, узевши у обзир горе описане потешкоће, процес „успостављања система који је у стању да се бави нестанцима и

другим озбиљним повредама међународног хуманитарног права разумљиво био постепен у контексту Косова и то начело се огледа у предмету *Палић*, поменутом горе у тексту“. СПГС закључује да се овај поступак ослањао на одређени број актера, а не само на УНМИК, на пример МКНЈ, МКЦК и локалне организације за нестала лица.

50. СПГС даље тврди да је од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага професионална, добро обучена и добро опремљена полиција и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а из 2000. године, у коме се даје следећи опис ситуације:

„полиција УНМИК-а морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

51. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а морали да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а „поменута ограничења су спречила [...] полицију УНМИК-а да спроведе све истраге на начин [...] који се јавља, или који се бар очекује, у државама са боље успостављеним институцијама и без прилива предмета ове природе повезаних са ситуацијом након сукоба“.
52. У погледу овог случаја, у вези са првим процедуралним проширењем које се односи на процедурални елемент из члана 2 ЕКЉП, СПГС наводи да ова обавеза “није применљива у овом случају, јер су посмртни остаци г. Радосава Марковића сахрањени на гробљу у Пећи, о чему је посведочио свештеник који је обавио сахрану ... Каснијег датума, чланови породице затражили су да се пронађу и предају посмртни остаци, које је УНМИК-ов ЈНЈ вратио једном од чланова породице 13. августа 2003. године. Као последица тога, УНМИК није имао обавезу да покрене истрагу како би утврдио судбину и/или пронашао г. Марковића“.

53. У погледу истраге усмерене ка идентификацији и довођењу пред лице правде лица одговорних за убиство г. Радосава Марковића, СПГС тврди да су учињени напори да се идентификују и казне одговорна лица. СПГС ипак тврди да је „[ЈИРЗ] заиста покренуо истрагу смрти г. Марковића...ИПЈ – Јединица за ратне злочине: у извештају о анализи случаја, датираном на 6. октобар 2007. годину, напомиње се да би полиција требало да тражи информације од јединог ‘сведока’ у предмету, како би он потврдио да ли се могу идентификовати осумњичени. На основу података које је доставио ЕУЛЕКС, не може се утврдити да ли је истрага усмерена на идентификацију и довођење пред лице правде лица одговорних за смрт г. Марковића била успешна“. Он такође тврди да „као што је УНМИК напоменуо у осталим случајевима несталих лица, уколико сведоци не иступе са веродостојним истражним траговима или уколико се не открију физички докази, долази до неминовног одуговлачења полицијских истрага услед недостатка доказа. Током периода под разматрањем ХРАП-а, нису иступили додатни сведоци наводног нестанка и истражитељи нису успели да открију ниједан физички доказ који би довео до идентификације починилаца. У тим околностима, УНМИК је испратио све доступне трагове“.
54. СПГС закључује да се у погледу жалбе гђе Марковић „чини да није постојало кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЉП... Дакле, жалбу би требало одбацити у потпуности“.
55. Такође, СПГС је обавестио Комисију да ће, због могућности постојања додатних информација у вези са овим предметом, можда доставити додатне примедбе по овом питању. Међутим, с тим у вези, до данашњег дана нису примљени додатни дописи, осим потврде о потпуности достављених истражних списа.

3. Процена Комисије

56. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер УНМИК није спровео ефикасну истрагу у вези са убиством г. Радосава Марковића.
- а) Подношење релевантних списа*
57. На захтев Комисије, СПГС је 19. марта 2014. године доставио копије докумената везаних за ову истрагу, које је УНМИК успео да добије. СПГС је такође напоменуо да постоји могућност постојања додатних информација које нису садржане у постојећој документацији, али није доставио додатне детаље. Дана 6. јуна 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да више нису пронађени никакви списи, па се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 7 горе у тексту).
58. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује достављање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети

предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

59. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.
60. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио све напоре како би добио релевантне истражне списе. Међутим, Комисија напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна нити о томе који делови могу бити непотпуни.
61. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

62. Комисија такође наводи да позитивна обавеза спровођења истраге проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП-а (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Џамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанка и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
63. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци

приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).

64. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 41 изнад у тексту, при § 136).
65. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЈП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
66. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу и пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 41; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312 и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).
67. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 63, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
68. У том контексту се подразумевају услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења јавности у њих у погледу поштовања владавине права и спречавања тајних завера и толерисања незаконитих радњи (видети случај *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног*

Краљевства, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЈП од 14. марта 2002, § 72, ЕКЈП 2002-II).

69. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 66 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 41, § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и, генерално, остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 46; у истом смислу ЕСЈП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, § 64).
70. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 65 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 65, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему)“. ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЈП 2011).
71. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП [ВВ], *Ал-Масри против Бивше југословенске републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191). Уједињене нације су, такође, уверене у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, *Нестала лица*, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође Савет за људска права УН-а, Резолуције 9/11 и 12/12: *Право на истину*, 24. септембар 2008 и 12. октобар 2009; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, Бен Емерсон, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива*; документ УН-а А/HRC/22/52, 1. март 2013.).

c) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

72. Комисија је свесна чињенице да је до убиства г. Радосава Марковића дошло убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову непосредно након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
73. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
74. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
75. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
76. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 66 и случај ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 70, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЈП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЈП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 65, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 65, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЈП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).

77. Суд је признао да „када до смрти коју треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и [...] конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у условима нарушене безбедности, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између много осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 63 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЉП [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215 - 224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
78. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 61, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЉП, *Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија)*, 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
79. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P. P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЉП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када је Генерални секретар УН-а описао полицију и

правосудни систем на Косову као системе који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ (видети § 16 изнад).

80. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања тога да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражних активности на Косову.

81. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 66 горе у тексту, при § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

82. У погледу овог случаја, Комисија напомиње да се из истражног списка види да је УНМИК сазнао за убиство г. Радосава Марковића најкасније 28. октобра 2002. године (видети изнад § 26).

83. Циљ ове истраге био је да се открије истина о околностима под којима је убијен г. Радосав Марковић и да се идентификују починиоци. Да би испунили ове циљеве, они који спроводе истрагу били су дужни да траже, прикупе и сачувају доказни материјал; да идентификују могуће сведоке и узму њихове изјаве; да идентификују починиоца/починиоце и изведу их пред надлежни суд утврђен законом.

84. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испратили очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери, као и да у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да све доступне информације буду узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 66-67 изнад).

85. Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 41 изнад), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЉП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (видети ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 66, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 18 изнад).
86. Комисија напомиње са овим у вези да је, према Годишњем извештају полиције УНМИК-а за 2000. годину, потпуна полицијска извршна власт у области Пећи, укључујући кривичне истраге, била под потпуном контролом полиције УНМИК-а од јуна 2000. године. Дакле, УНМИК је имао одговорност да обезбеди, *прво*, ефикасно и експедитивно спровођење истраге; *друго*, да сав релевантан истражни материјал буде прописно предат органима који преузимају одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС); и *треће*, да истражни списи могу да се прате и поврате уколико се појави потреба за тим на било ком каснијем ступњу.
87. Пошто је узела у обзир тврдњу СПГС-а да би списи поднети Комисији могли бити непотпуни, као и због његовог пропуста да достави даље објашњење у вези с тим (видети § 54 изнад), Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да ли је спис достављен Комисији потпун. У случају да није потпун, то би значило да је можда дошло до неке од следећих ситуација: није спроведена прописна истрага; спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у; или УНМИК није преузео потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 60 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
88. У погледу првог дела процедуралне обавезе, наиме проналажења посмртних остатака г. Радосава Марковића, Комисија закључује из списка да је 24. јуна 1999. године особа Ј. С. сахранила посмртне остатке г. Радосава Марковића на православном гробљу у Пећи, уз помоћ италијанског КФОР-а и двојице православних свештеника. Дана 28. октобра 2002. године, КНЈСМ је попунио Образац о анте-мортем идентификацији жртве који је, поред личних података и анте-мортем описа г. Радосава Марковића, садржао име, адресу и број телефона његове удовице и његовог сина. Његова удовица је такође доставила чињеничне податке ЈНЛ-у о убиству њеног супруга (видети изнад §§ 25-26).
89. Спис такође садржи ЈНЛ-ову „Процену гробног места“, датирану на 10. фебруар 2003. године, са бројем списка 0373/ИНВ/02 и унакрсном референцом на спис бр. 2002-000678, у којој је дат сажетак ЈНЛ-ове истраге спроведене са циљем да се пронађу посмртни остаци г. Радосава Марковића. У „Закључку“ Процене стоји „Породице [Ј.] и МАРКОВИЋ траже да им се предају тела њихових сродника. Гроб је пронађен на гробљу. Прикупљени су анте-мортем подаци у погледу тих особа. Захтева се ексхумација. У погледу података прикупљених током истраге, ЦЈКИ би могао да настави са истрагом овог случаја. Прикупио сам трагове о застрашивању над

Марковићем које је вршила ова особа која се вероватно зове [Л. Х.], а која је била сусед. Стан МАРКОВИЋА налазио се у Немањиној улици бр. 7/21, улаз Ц, у Пећи...“ (видети изнад § 27).

90. Према наводима из КНЈСМ-овог списка, ексхумацију посмртних остатака г. Радосава Марковића извршило је особље КНЈСМ-а 13. маја 2003. године са гробног места у Пећи, како је назначено у горенаведеној Процени гробног места. КНЈСМ-ов спис садржи Извештај о обдукцији у коме стоји да је обдукција посмртних остатака г. Радосава Марковића обављена 31. јула 2003. године и да је наведен узрок смрти „повреде главе изазване ватреним оружјем“. Дана 13. августа 2003. године, УНМИК-ов ЈНЛ је вратио посмртне остатке г. Радосава Марковића његовој породице; чланови породице су касније сахранили посмртне остатке у Аранђеловцу, у ужој Србији (видети §§ 21 и 30 изнад).
91. Комисија напомиње да СПГС тврди да први део процедуралног елемента члана 2 ЕКЈП „није применљив у овом случају, јер су посмртни остаци г. Радосава Марковића сахрањени на гробљу у Пећи, што је потврдио свештеник који је обавио сахрану ... Каснијег датума, чланови породице затражили су да се пронађу и предају посмртни остаци, које је УНМИК-ов ЈНЛ вратио једном од чланова породице 13. августа 2003. године. Као последица тога, УНМИК није имао обавезу да покрене истрагу како би утврдио судбину и/или пронашао г. Марковића“ (видети § 52 изнад).
92. Комисија напомиње да је 2003. године УНМИК заиста пронашао и ексхумирао посмртне остатке г. Радосава Марковића и предао их његовој породици. Иако се ово, само по себи, мора сматрати достигнућем, Комисија подсећа да се процедурална обавеза сходно члану 2 није завршила са открићем, идентификацијом и накнадном предајом посмртних остатака г. Радосава Марковића, нарочито због тога што су на њима били видљиви знаци насилне смрти. Комисија се сада осврће на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а у циљу идентификације починилаца и њиховог извођења пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЈП.
93. Комисија је свесна чињенице да је почетна фаза сваке истраге убиства од највећег значаја и да она има два главна циља: утврђивање правца истраге и обезбеђивање очувања и прикупљања доказа за евентуалан судски поступак (видети мишљење Комисије по сличном питању изражено у предмету X, бр. 326/09 и остали, мишљење од 6. јуна 2013, § 81).
94. У том погледу, Комисија напомиње да је, како је изнад поменуто, УНМИК сазнао за убиство г. Радосава Марковића најкасније до 28. октобра 2002. године, пошто је до тог тренутка КНЈСМ био покренуо истрагу (видети изнад § 26). Међутим, полиција УНМИК-а није предузела никакве активности осим, вероватно, почетне процене информација и уписа предмета.
95. Комисија напомиње да је до 28. октобра 2002. године полиција УНМИК-а поседовала значајну количину података, укључујући комплетан опис који је дала мајка жалиоца у погледу убиства свог супруга, као и податке о могућем осумњиченом, Л. Х. (видети изнад § 28). У спису не постоје докази да је полиција УНМИК-а узела формалну изјаву сведока од жалиоца, њене мајке или Ј. С. или од двојице православних свештеника, М.

К. и Р. Н, који су сахранили посмртне остатке г. Радосава Марковића на православном гробљу у Пећи. Такође, у спису не постоје докази да је начињен било какав покушај да се пронађе могући сведок Б. Ј, чији је син био сахрањен са г. Радосавом Марковићем и који је могао да има релевантне информације. Исто тако, не постоје докази у спису да је учињен било какав покушај да се пронађе жалиочев сусед и могући осумњичени Л. Х. и да се од ње узме формална изјава сведока. Ове изјаве су представљале очигледан след истраге који је полиција УНМИК-а требало да покуша да испрати.

96. Комисија напомиње у овом контексту да се из истражног списка не види ниједан покушај полиције УНМИК-а да контактира жалиоца. Слично томе, не постоје подаци који би показали да је полиција УНМИК-а начинила било какав покушај да контактира било ког од блиских сродника жртве како би узела њихове формалне изјаве, чак и када је полиција УНМИК-а поседовала податке за контакт његове удовице и његовог сина. (видети изнад § 26). Не постоје подаци да је полиција УНМИК-а претражила област близу жалиоцевог дома, где је г. Радосав Марковић убијен, нити да је покушала да пронађе било коју другу особу која је можда била сведок његовог убиства.
97. У погледу аргумента СПГС-а да је УНМИК отворио и водио истрагу да би утврдио да ли је г. Радосав Марковић убијен и идентификовао и извео пред лице приведе лица која су одговорна (видети § 53 изнад), Комисија констатује да, као што је приказано горе у тексту, спис не одражава ниједну суштинску радњу предузету ради остваривања тих циљева.
98. Комисија такође подсећа на аргумент СПГС-а да је „неминовно да се полицијске истраге одуговлаче због недостатка доказа, уколико сведоци не иступе са информацијама или се не открију физички докази. Током периода под разматрањем ХРАП-а, нису иступили додатни сведоци наводног нестанка и истражитељи нису могли да открију ниједан физички доказ који би довео до идентификације починилаца“ (видети § 53 изнад). У том погледу, Комисија мора да напомене да у почетној фази скоро сваке истраге недостаје значајна количина информација. Проналажење неопходних информација како би се попуниле ове празнине представља главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да оправдају своју неактивност. Спис који је био доступан Комисији не приказује ниједну такву активност. Стога се чини да је, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. У овој ситуацији, то је могло довести до губитка потенцијалних доказа (видети, на пример, ХРАП, предмет *П. С*, бр. 48/09, мишљење од 31. октобра 2013, § 107).
99. Према мишљењу Комисије, овај случај је затворен без било какве истражне радње предузете од стране ЈНЛ-а управо због изостанка информација у почетној фази (видети § 31 изнад). У том погледу, Комисија подсећа на свој став по питању категоризације предмета у „активне“ и „неактивне“ – наиме, да би „требало извршити категоризацију истраге тек након што се спроведе минимум могућих истражних активности и изврши прикупљање и анализа доступних информација“ (видети нпр. случај *Б. А*, бр. 52/09, мишљење ХРАП-а од 14. фебруара 2013, § 82). У овом случају, такво давање приоритета није требало да се обави у најранијим фазама, пре него што је са жалиоцем и сведоцима обављен званичан разговор о околностима везаним за убиство, нарочито

због тога што је до тог нестанка дошло у околностима нестанка, а сви докази до којих се могло доћи били су прикупљени.

100. Комисија у овом контексту напомиње да уколико се информације не обрађују, не развијају или не поткрепљују другим доказима и не ставе у одговарајући облик, ма колико ваљане те информације биле у односу на злочин који је под истрагом, оне неће моћи да допринесу његовом решавању. Да би биле прихваћене на суду, информације морају да постану докази, а то је остварљиво једино путем истражних активности које се предузимају у складу са применљивим законима кривичног поступка. У овом случају, изгледа да полиција уопште није учинила никакве напоре у том правцу (видети нпр. случај *Тодоровски*, бр. предмета 81/09, мишљење ХРАП-а од 31. октобра 2013. године, § 116).
101. У погледу периода под њеном правном надлежношћу, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да је након тог критичног датума настављен пропуст праћења неопходних истражних радњи, укључујући и оне у почетној фази истраге. Следствено томе, нису решени недостаци који су постојали до тог датума. Тако је, у складу са настављеном обавезом спровођења истраге (видети изнад § 69), процена целокупне истраге доведена под период надлежности Комисије.
102. Комисија такође сматра да је полиција УНМИК-а, пошто лица одговорна за злочин нису била идентификована, имала обавезу да користи средства која су јој на располагању како би редовно пратила напредак истраге да би била сигурна да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестила сроднике о напретку истраге.
103. Комисији је јасно из списка да је ЈИРЗ једном размотрио истрагу, 6. октобра 2007. године, када је саставио документ под насловом „Извештај о анализи случаја“. У овом прегледу нема доказа да је разматрана или обављена било каква истражна активност. Под насловом документа „Препоруке/мишљења истражитеља“ наводи се: „...Постоји сведок убиства кога треба испитати како би потврдио да ли се могу идентификовати осумњичени. Уколико нема осумњичених који се могу идентификовати, спис би требало затворити, осим у случају да се сазнају додатне информације и док се оне не сазнају“ (видети изнад § 33). Међутим, у спису нема доказа да је тај сведок заправо уопште пронађен и да је са њим обављен разговор.
104. Према мишљењу Комисије, није било адекватног и темељног разматрања овог случаја. Уместо тога, изгледа да је разматрање случаја обављено као пука формалност, будући да полиција није идентификовала очигледне празнине у истражном поступку и да је занемарила доступне податке па је тако наставила грешке које је начинио претходни истражитељ.
105. Очигледан изостанак било какве хитне реакције полиције УНМИК-а и било какве адекватне радње у каснијим фазама могао је указати починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или нису били вољни, да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са

којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.

106. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена једноставно због тога што истрага не производи задовољавајући резултат. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 66 изнад), као што то налаже члан 2 ЕКЈП.
107. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника жртве у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени легитимни интереси.
108. Као што је горе наведено, у истражном спису се не види ниједан покушај полиције УНМИК-а да контактира блиске сроднике г. Радосава Марковића. ЈНЛ је успоставио једини контакт са жалиочевом породицом 28. октобра 2002. године, када је прикупио анте-мортем податке од жалиочеве мајке. У том погледу, Комисија је већ напоменула да се из истражног списка види да није било никаквог контакта између УНМИК-а и жалиоца по питању истраге (видети изнад § 96). Комисија дакле сматра да истрага уопште није била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЈП.
109. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу убиства г. Радосава Марковића. У складу с тим, постојало је кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЈП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

110. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
111. Комисија напомиње да принудни нестанци и самовољне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице и нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
112. Комисија истиче забринутост СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.
113. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице

истог. Међутим, као што је Комисија претходно напоменула (видети § 18), одговорност УНМИК-а по питању спровођења правде на Косову завршила се 9. децембра 2008. године. Као последица тога, УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истрагу која је још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или домаћим надлежним органима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.

114. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на надлежне органе на Косову, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за убиство г. Радосава Марковића и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;
- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи убиство г. Радосава Марковића и јавно се извини жалиоцу и њеној породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпела због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за

жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

- a. ТРАЖИ ОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА УБИСТВОМ Г. РАДОСАВА МАРКОВИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
- b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА УБИСТВОМ Г. РАДОСАВА МАРКОВИЋА И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ И ЊЕНОЈ ПОРОДИЦИ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 ЕКЉП;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПШ – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
БЈРМ – Бивша југословенска република Македонија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ГШ – Главни штаб
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МПС – Међународни полицијски службеник
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СИЈ – Специјална истражна јединица безбедности УНМИК-а
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина